

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ

Полтавська державна аграрна академія

Факультет обліку та фінансів

МАТЕРІАЛИ

III Міжнародної науково-практичної конференції

«ПРОБЛЕМИ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ»

21 квітня 2021 р.

м. Полтава

УДК 657:005.3
П 78

Проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління підприємницькою діяльністю : матеріали ІІ Міжнар. наук. – практ. конф. (м. Полтава, 21 квітня 2021 р.) / за ред. Пилипенко К. А. Полтава : ПДАУ, 2021. 916 с.

Посвідчення УкрІНТЕІ № 55 від 21.01.2021 р.

***Затверджено до друку та поширення через мережу
Інтернет***

***Вченою радою факультету обліку та фінансів
Полтавської державної аграрної академії
(протокол № 9 від 19.04.2021 р.)***

Матеріали конференції спрямовані на науковий пошук, узагальнення та розроблення рекомендацій щодо можливих шляхів вирішення основних проблем розвитку обліку, аудиту та оподаткування підприємств в умовах сьогодення.

Тексти матеріалів тез подані в авторській редакції. Відповідальність за точність, достовірність і зміст поданих матеріалів несуть автори. Редакційна колегія може не розділяти поглядів деяких авторів на ті чи інші питання, розглянуті на конференції.

© Полтавська державна аграрна академія, 2021
Кафедра бухгалтерського обліку та економічного контролю

УДК 657

Д. Конкін, ЗВО Магістр за ОПП Облік і оподаткування
Полтавська державна аграрна академія
(м. Полтава, Україна)

ІНСТИТУЦІЙНИЙ ПІДХІД ДО ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ

Анотація: Досліджено нормативно-правове поле господарських операцій з необоротними активами та представлено модель інституційного середовища їх обліку та контролю

Ключові слова: облік, контроль, необоротні активи, інституційне середовище

Для суб'єкта господарювання будь-якого виду діяльності наявність необоротних активів забезпечує його функціонування та процес виробництва. У зв'язку з цим зростає роль управління процесом обліку та контролю необоротних активів, оскільки це не лише забезпечує об'єктивну оцінку фінансових результатів діяльності підприємства, а й дає змогу забезпечувати відповідний рівень експлуатаційної ефективності відповідних елементів необоротних активів підприємства.

Предметом дослідження в межах даної теми є інституційне середовище бухгалтерського обліку та оподаткування операцій з необоротними активами, теоретико-методичні засади, а також діюча практика обліку та контролю необоротних активів на підприємствах. Завданням дослідження є створення моделі інституційного середовища обліку та контролю господарських операцій та процесів необоротних активів підприємства з урахуванням особливостей інституціонального моделювання розвитку облікових систем.

Закладаючи в розуміння сутності інституційного середовища визначення, зроблене Д. Нормом і Л. Девісом, відповідно до якого «це сукупність основоположних політичних, соціальних і юридичних правил, що утворюють базис для виробництва, обміну, розподілу і споживання обмежених благ» [5]. Щодо вказаного об'єкта дослідження воно може бути визначене через призму положень загальної теорії систем згідно з якими під структурою системи слід

розуміти не лише елементи моделі складу системи, а й взаємозв'язки між її елементами.

В інституційній теорії бухгалтерського обліку поняття «інституційне моделювання» слід розуміти як метод дослідження взаємопов'язаних об'єктів шляхом побудови абстрактних моделей, що дають можливість виявити ланцюги взаємодії окремих інститутів та визначити ефективність такої взаємодії [2].

Елементами системи інституційного моделювання в бухгалтерському обліку та оподаткуванні операцій з необоротними активами, а також обліку та контролю необоротних активів на підприємствах візьмемо господарські операції, господарські процеси, суб'єкти зовнішнього та внутрішнього впливу на господарську діяльність підприємства.

Організація обліку необоротних активів повинна бути цілісною єдиною системою взаємопов'язаних, взаємоузгоджених способів і методів обліку, які охоплюють увесь комплекс облікових процедур з виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації. В бухгалтерському обліку повинні відображатися всі види господарських операцій, пов'язані з рухом і станом необоротних активів (рис. 1).

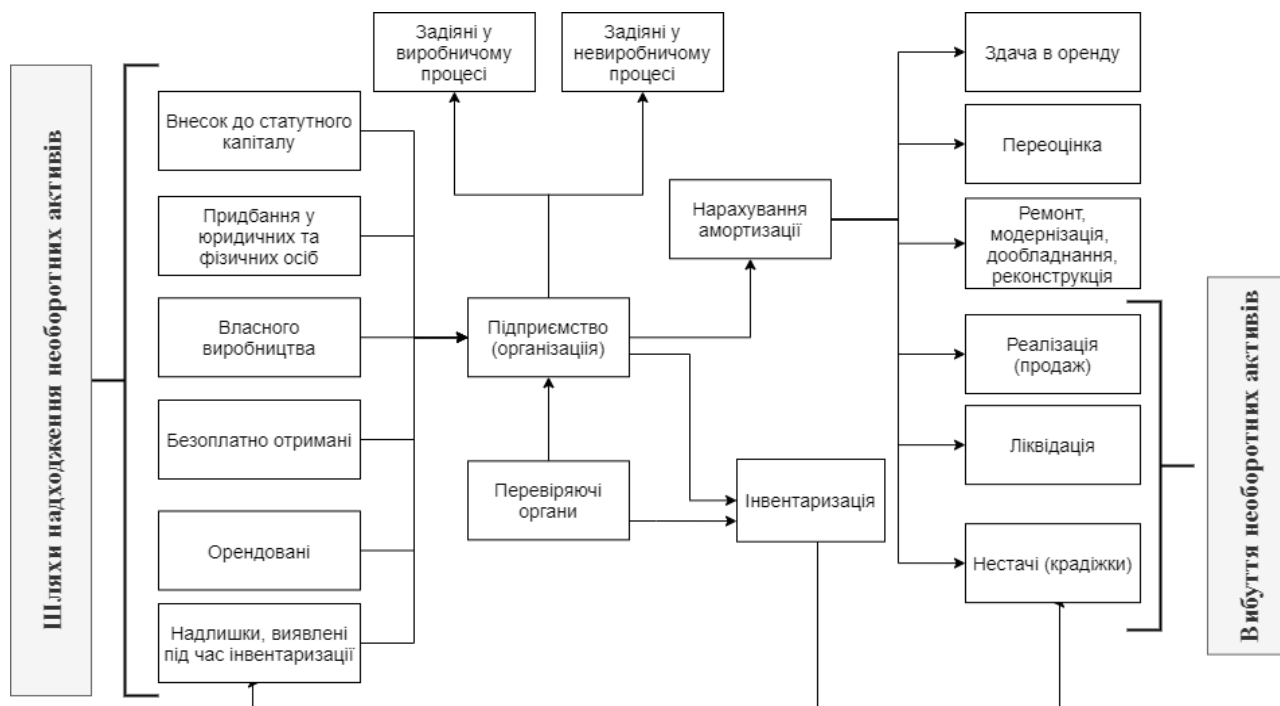

Рис. 1. Інституційне середовище обліку та контролю господарських операцій з необоротними активами

Процес поповнення підприємством своїх необоротних активів з метою отримання економічних вигід у майбутньому та підтримання матеріально-технічної бази підприємства називають надходженням необоротних активів. Порядок відображення в бухгалтерському обліку їх надходження залежить від того, яким чином вони були придбані. Шляхами надходження є: придбання у юридичних та фізичних осіб, виготовлення власними силами, внесок до статутного капіталу, безоплатне отримання, виявлення надлишку внаслідок інвентаризації, оренда.

Матеріальні об'єкти мають властивість із часом втрачати свої первісні якості, руйнуватися або ламатися. Амортизація – систематичний розподіл вартості, яка амортизується, необоротних активів протягом строку їх корисного використання (експлуатації) [4]. В такому випадку підприємство проводить ремонт, модернізацію, дообладнання чи реконструкції зношених необоротних активів. У зв'язку з змінами до ПКУ, що набрали чинності з 23.05.2020 р. амортизація не нараховується в періоді невикористання (експлуатації) основних засобів у діяльності підприємства у зв'язку з їх модернізацією, реконструкцією, добудовою, дообладнанням та консервацією [3]. Такий підхід частково знизить фінансове навантаження на суб'єкти господарювання в періоди, коли не відбувається експлуатація об'єкта, а підприємство не отримує економічної вигоди від його використання.

Капітальні інвестиції в необоротні матеріальні активи – витрати на будівництво, реконструкцію, модернізацію (інші поліпшення, що збільшують первісну (переоцінену) вартість), виготовлення, придбання об'єктів матеріальних необоротних активів (у тому числі необоротних матеріальних активів, призначених для заміни діючих, і устаткування для монтажу), що здійснюються підприємством [4].

Оцінка активів є важливою частиною бухгалтерського обліку, оскільки наявність ряду ідей вартісного вимірювання об'єктів дозволяє вільно тлумачити ключові поняття обліку. Оцінка необоротних активів – це грошове вираження

первісної (облікової, інвентарної) вартості об'єктів, які згодом будуть відображатися в бухгалтерському обліку в якості необоротних активів.

Первісна вартість – історична (фактична) собівартість необоротних активів у сумі грошових коштів або справедливої вартості інших активів, сплачених (переданих), витрачених для придбання (створення) необоротних активів [4].

Об'єкти необоротних активів, які є технічно застарілими та непридатні для експлуатації, підлягають списанню. Вибуття об'єкту основних засобів може бути у випадку реалізації, ліквідації через моральний і фізичний знос, в результаті аварії, стихійних лих та інших надзвичайних ситуацій, нестачі виявленої внаслідок інвентаризації.

Контроль (аудит) необоротних активів проводиться з метою дослідити систему ведення обліку, а саме первинні документи з оприбуткування даних активів, узагальнюючі реєстри, фактична наявність необоротних активів та співставлення цих даних з даними обліку для складання висновку аудитором про правильність дотримання вимог законодавства підприємством, використання доцільних методів обліку згідно типу діяльності підприємства.

В результаті даного дослідження побудовано модель інституційного середовища обліку необоротних активів, її елементів та взаємопов'язаних між собою в ній господарських операцій. Від інституційної моделі використання необоротних активів, залежить ефективність виробничо-господарської діяльності підприємства. Це сприяє більш глибокому розумінню предметної області операцій і процесів, пов'язаних з обліком досліджуваного предмета [1]. Тому важливим напрямком діяльності підприємства є знаходження оптимальних джерел фінансування, придбання та експлуатації необоротних активів підприємства, оцінювання показників ефективності їх використання, формування ефективної амортизаційної, інвестиційної політики, їх відновлення та модернізація.

Список використаних джерел:

1. Канцедал Н. А. Інституційна модель збагачення предмета

бухгалтерського обліку. *Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні: матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф., 22 травня 2020 р.* Том 1. Тернопіль: THEU, 2020. С 32-35 с. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/8124>

2. Канцедал Н. А. Інституційне моделювання: поняття та базові підходи до практичного застосування. *Збірник наукових праць науково-практичної конференції професорсько-викладацького складу Полтавської державної аграрної академії за підсумками науково-дослідної роботи в 2019 році (м. Полтава, 22-23 квітня 2020 року).* Полтава : РВВ ПДАА, 2020. С. 163-165. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/7965>

3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. *Верховна рада України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 29.11.2020).

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» від 27.04.2000 № 92. *Верховна рада України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00> (дата звернення: 29.11.2020).

5. Lance D. Institutional change and American Economic Growth: A First Step Toward a Theory of Institutional Innovation / Davis Lance, North C. Douglass. *Journal of Economic History.* 1970. V 30. P. 133.

*Науковий керівник: Н. Канцедал, к.е.н., доцент,
професор кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю
Полтавська державна аграрна академія*